

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

ISSN 1821-1070

Letnik XIV. št. 53-54

E-mail: kredarica@teamnet.rs

Novi Sad, januar-junij 2014

- Kulturni praznik obeležen v Kulturnem centru mesta str. 3
- Gostovanje Elze Ajduković in Silve Martinec na Tv Kanal 9 v oddaji *Otvoreni ekran* str. 6
- Gostovanje Ansambla DS Kredarica na Tv Kanal 9 str. 7
- Kreacija slovenke v treh dejanjih - Stanislava Ceraj Jatić str. 10
- Paz Vinko Vodopivec iz Ljubljane v Novem Sadu str. 14
- Kredarica na XX. Mednarodnem salonu knjig str. 15
- Udeležba DS Kredarica na humanitarni večerji str. 16
- Mešani zbor Ds Kredarica na humanitarnem koncertu *Hearts in harmony* str. 17
- Prvi *Športni dan* za mlade DS Kredarica str. 18
- Kaj smo delali pri in ob pouku slovenščine str. 20
- Gregorjevo - praznik luči str. 23
- Mladi iščejo korenine svojih staršev str. 23
- Proslava velikonočnega praznika str. 26
- Znani slovinci - brata Ipavec str. 26

PRIMOPREDAJA NA URADU VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Na Uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu je 25. februarja 2014 dosedanja ministrica brez resorja, odgovorna za področje odnosov med Republiko Slovenijo in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med Republiko Slovenijo in Slovenci po svetu Tina Komel predala posle novemu ministru Gorazdu Žmavcu.

Primopredaja je bila izvedena korektno, je poudaril novi minister Gorazd Žmavc. Tini Komel se je zahvalil za uspešno delov v 11 mesecih, sam pa bo nadaljeval z že postavljeno strategijo na Uradu, poudarek pa bo v večjem povezovanju na gospodarskem področju, zlasti s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter na področju mladih.

MINISTER GORAZD ŽMAVC ŽIVLJENJEPIS

Gorazd Žmavc se je rodil 28. februarja 1947 v Krškem. Po izobrazbi je pravnik. Po končanem študiju Visoke pravne šole v Mariboru, smer gospodarsko pravo, je več kot trideset let deloval na področju gospodarstva na odgovornih mestih pravno-kadrovskega sektorja in na področju trženja v večjih družbah.

V sredini 80-let je opravljal funkcije v občini Ptuj, med drugim je bil tudi predsednik Občinske skupščine Ptuj in delegat v zboru občin v Republiški skupščini.

Po upokojitvi leta 2008 je prevzel pokrajinski odbor DeSUS za Spodnje Podravje.

25. februarja 2014 je nastopil s funkcijo ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu.

V prostem času se rad ukvarja s športnimi aktivnostmi, najrajši s tenisom.

Je poročen, oče dveh otrok.

Povzeto po:
www.uszs.gov.si

VABILO ZA VPIS V POSEBNI VOLILNI IMENIK

Spoštovani člani,

vabimo vas, da date svoj prispevek k formiranju Nacionalnega sveta Slovencev v Srbiji, v novem mandatu, za katerega bodo naslednje volitve junija 2014.

Vabimo vas, da se že zdaj začnemo vpisovati v posebni volilni imenik slovenske nacionalne manjšine v Srbiji, saj po Zakonu o nacionalnih svetih nacionalnih manjšin, z določenim številom vpisanih pripadnikov nacionalne skupnosti v svoj posebni volilni imenik, ta nacionalna skupnost zagotavlja pravico, da svoje predstavnike v nacionalni svet izbere direktno oz. na neposrednih volitvah, kar je bolj enostavno in lažje, kot je bilo to leta 2010, ko je ustanovljen prvi nacionalni svet, na način, ko smo morali zbirati podpise za posamezne elektorje, ker nas ni bilo dovolj vpisanih v volilni imenik. Člani DS Kredarica, kot tudi ostali Slovenci v Novem Sadu lahko obrazec Zahteve za vpis v posebni volilni imenik izpolnijo na Upravni enoti v Žarka Zrenjanina 2, kot tudi v prostorih društva. Tretja

možnost je, da obrazec Zahteve prevzamete na naslovu:

http://slovinci.rs/wp-content/uploads/2012/10/zahtev_pbs_upis_slovenacki13.pdf

ter da ustrezno izpolnjen (podatki iz osebne izkaznice) in lastnoročno podpisan obrazec prinesete v društvo ali pa direktno na Upravno enoto v Žarka Zrenjanina 2. Po oddani Zahtevi za vpis v posebni volilni imenik slovenske nacionalne manjšine boste na svoj naslov od pristojnega organa prejeli odločbo o vpisu v posebni volilni imenik. Osebe, ki nimajo prebivališče v Novem Sadu se lahko vpišejo v svojih občinah.

Za vse dodatne informacije in navodila ter morebitne negotovosti, smo vam na razpolago v prostorih društva, lahko pa pokličete tudi sekretarko društva Silvo Martinec na 063 8 111 432.

S spoštovanjem,
Ivan Zavrtnik,
predsednik Društva Slovencev Kredarica

KULTURNI PRAZNIK V NOVEM SADU OBELEŽEN V KULTURNEM CENTRU MESTA

Ob Kulturnem prazniku Republike Slovenije, ki ga vsako leto skupaj z matično domovino praznuje tudi DS Kredarica na dan smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna 8. februarja, je bila prireditev v novosadskem Kulturnem centru 14. februarja 2014.

Na prireditvi so razen nastopajočih iz Novega Sada nastopili tudi člani Društva Slovencev Emona iz Rume s katerimi naše društvo zelo dobro sodeluje. Tako je bilo tudi tokrat.

V pozdravnih besedah sta Elza Ajduković in Branko Veselinović omenila smisel in namen kulturnih prireditev ter na kratko prisotnim tudi napovedala program prireditve.

Elza Ajduković in Branko Veselinović

V nadaljevanju sta pozdravila vse prisotne ter omenjene goste iz Rume s predsednikom Zoranom Jovičićem na čelu, pozdravila tudi vse naše člane vključno s predsednikom Ivanom Zavrtanikom ter dala besedo Rajku Mariću, častnemu konzulu Republike Slovenije z jurisdikcijo za Vojvodino. Rajko Marić je v imenu Veleposlaništva Republike Slovenije in v svojem imenu pozdravil vse prisotne in jim čestital praznik, pohvalil delo društva in njegovo zalaganje predvsem na področju kulture in vzpostavljanju in negovanju vezi med Slovenci izven matične domovine ter Slovenijo kot tako. Poleg pozdravov je govoril tudi o predstoječih volitvah za Nacionalni svet slovenske nacionalne manjšine v Republiki Srbiji in opomnil Slovence, da se vpišejo v posebni volilni imenik slovenske nacionalne manjšine, ki je pogoj, da se lahko udeležijo neposrednih volitev. Vsem, ki so pa to že storili se je še enkrat zahvalil.

Častni konzul Rajko Marić

Pozdravnim besedam je sledil kulturni program, ki se je začel z pesmijo O, Vrba nato so sledile recitacije od najmlajših učencev dopolnilnega pouka slovenskega jezika pod mentorstvom učiteljice Rut Zlobec pa do najstarejših.

O, Vrba – Helena Bireš, Milan Bireš, Vladimir Juzbašić

Najmlajši otroci so nastopili z raznimi pesmicami in kot vedno izvalili navdušenje publike, srednji s kratkimi igrkami, kjer so se še posebej izkazali, ter pokazali da njihovo znanje slovenskega jezika lepo napreduje. Ta večji otroci - najstniki pa so na moderen način s pomočjo igre v igri približali življenje Franceta Prešerna hkrati k sebi in potem skozi sproščen medsebojni pogovor v igri tudi publiki.

Prešernov dan

Od najmlajših recitatorjev do mladostnikov

Odrasli učenci, sestri Milica in Maja Cvejić iz Novega Sada ter recitorki Cecilija Lalić in Marija Đukić iz Rume, člani recitatorskega krožka in dopolnilnega pouka, so recitali pesmi ostalih slovenskih avtorjev, tokrat pa je debitala tudi Svetlana Momčilović iz našega društva. Marija Lovrić je recitala svojo avtorsko poezijo.

Cecilija Lalić in Marija Đukić iz DS Emona iz Rume

Marija Lovrić, Milica Cvejić, Maja Cvejić, Svetlana Momčilović

Program je bil popestren z glasbenimi točkami igralnega ansambla DS Kredarica z Milanom Birešem na čelu in z nastopom mešanega pevskega zbora DS Kredarica z dirigentko Dunjo Huzjan in korepetitorjem Jožefom Ritterjem ter moško pevsko skupino z umetniškim vodjem mag. Borutom Pavličem na čelu. Vsi glasbeni nastopi so izzvali velik aplavz publike in to je bilo še eno od priznanj, ki ga je deležno DS Kredarica na vsaki manifestaciji, ki jo organizira.

MePZ DS Kredarica

Veseli nas, da tudi izven matične domovine želja za slovensko besedo, kulturo, glasbo, slovenski duh nasploh vedno najde plodno tlo pri publiku, pri naših članih, prijateljih in Novosadčanih nasploh.

Kulturnemu, svečanemu pa tudi modernemu vzdušju je dodatno prispeval tudi sam ambient kulturnega centra za kar je DS Kredarica hvaležno sekretarki društva Silvi Martinec in članu Upravnega odbora Branku Veselinoviću, ki sta veliko naredila, da bi dobila ta prostor za kar se društvo tudi iskreno zahvaljuje njima ter upravi novosadskega Kulturnega centra. Z upanjem, da je to samo ena od prireditvev trenutka, z veliko verjetnostjo, da se samo vtisne v zgodovino niza dogodkov, ki jih organizira DS Kredarica, hkrati pa tudi vmesni člen za prihajajoče prireditve v prihodnosti, kjer se najmlajši, mladi pa tudi manj mladi negujejo v tem duhu, ravno zato, da bi enkrat tudi oni nadaljevali slovensko tradicijo, smo hvaležni vsem, ki nam na kakršenkoli način pomagajo od samih članov društva do vseh institucij v Sloveniji, ki nam pomagajo, da osnovni cilj, a to je ohranjanje slovenskega jezika in tradicije nasploh, nikoli ne ostane samo zgodovinski zapis ampak se nenehno nadaljuje, traja in živi.

MpPS DS Kredarica

Igralno-vokalni ansambel DS Kredarica

Elza Ajdukovič
Foto: Siniša Klenovšek

OSREDNJA PROSLAVA KULTURNEGA PRAZNIKA V SUBOTICI

V Subotici je bila 8. februarja 2014 v slavnostni dvorani Mestne hiše centralna proslava kulturnega praznika v organizaciji Veleposlaništva Republike Slovenije v Srbiji in tamkajšnjega Društva Slovencev Triglav.

Po uvodnem govoru predsednika DS Triglav Igorja Racea, je besedo prevzel veleposlanik Franc But, ki je prisotnim čestital praznik in poudaril, da je Slovenija edina država na svetu, ki uradno skozi kulturni državni praznik praznuje kulturo kot enakovredno vrednoto, ki je poleg ostalih vrednot enako pomembna za razvoj človeške civilizacije.

Napovedal je tudi nastop gostujoče glasbene gimnazije iz Celja in je tudi osebno ponosen na njih saj so ravno iz njegovega rojstnega mesta iz Celja kjer je tudi on končal gimnazijo.

in zapeli so tudi člani njihovega pevskega zbora z dirigentko Diano Miškolci, ki je razen nastopa odraslih tudi pripravila otroški pevski program.

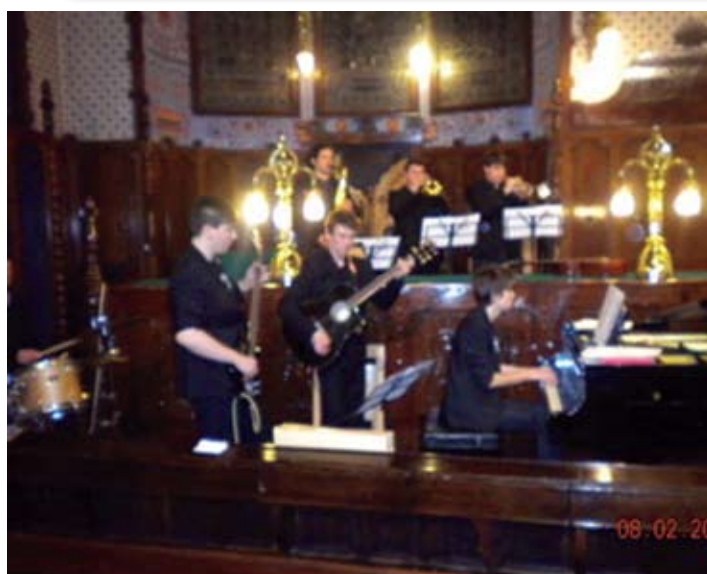

Potem je sledil otroški program DS Triglav iz Subotice

Po njihovem kratkem programu je sledil celovečerni nastop dijakinj in dijakov glasbene gimnazije iz Celja, ki so s svojim raznovrstnim glasbenim programom publiko popeljali skozi različne žanre v glasbi in jim dočarali prijeten glasbeni večer.

Mladi glasbeniki so se dobesedno nizali s svojimi točkami kjer so bili v trenutku mešani pevski zbor, potem moški oktet, potem vokalno instrumentalni ansambel pa spet kitarski trio, pa solistični nastop in vse to naokrog in ponovno. Zares čudovito in jasno pokazano, da mladim vse bolj ustreza svoboden in moderen pristop glasbenega izvajanja.

Tudi predstavniki našega društva so se udeležili prireditve in izkoristili priložnost pozdraviti organizatorje oziroma visoke goste in izvajalce, mimogrede pa vsem društvom v Srbiji, ki so imeli svoje predstavnike na

proslavi, Veleposlaništvu in gostom izvajalcem iz Slovenije tudi podariti kulturne dosežke našega društva.

Elza Ajduković
Foto: **DS Triglav**

V novosadskih in slovenskih medijih

Dolgoletno medijsko zanimanje prve zasebne, neodvisne novosadske televizije TV Kanal 9 za delovanje Društva Slovencev Kredarica in aktivna prisotnost le tega v oddajah omenjene televizije ne jenjava

GOSTOVANJE ELZE AJDUKOVIĆ IN SILVE MARTINEC NA TV KANAL 9 V ODDAJI "OTVORENI EKRAAN"

V oddaji v živo *Otvoreni ekran* (Odprti ekran) televizijske hiše Kanal 9 iz Novega Sada, sta 16. januarja

2014 gostovali predstavnici DS Kredarica Elza Ajduković, predsednica Upravnega odbora društva in Silva Martinec,

sekretarka društva in urednica glasila društva. Pogovor je vodila novinarka Vesna Rajković, ki je v uvodu na začetku oddaje gledalcem predstavila gostji ter jih seznanila z dolgoletnim uspešnim sodelovanjem med TV Kanal 9 in DS Kredarica.

V nadaljevanju so se sogovornice v enournem pogovoru dotaknile različnih tem, ki so v večji meri značilne predvsem za pripadnike nacionalnih manjšin v multietnični, multinacionalni in multikulturni Vojvodini in Novem Sadu.

Ker pa je multinacionalnost v Vojvodini nekaj najbolj vsakdanjega je pogovor tekel tudi na splošno o temah, ki so zanimive vsem gledalcem, saj sta gostji predstavili delovanje društva, gostovanja v matični domovini, utrjevanje vezi med državama Slovenijo in Srbijo, ki sta domovini tukajšnjim Slovencem v Novem Sadu in regionu, negovanju slovenskega jezika pri potomcih in tudi ostalih zainteresiranih, o pomoči matične domovine Slovenije in Srbije.

Beseda je tekla tudi o zgodovini slovenskega naroda in znanih Slovenkah in Slovencih, ki so se s svojimi dosežki proslavili tudi izven njenih meja, o turizmu in prečudoviti naravi, ki sta neločljivi del slovenske turistične podobe, o kulinarnstvu, pridnih Slovencih, poštenih sosedih ...

Silva Martinec je v studio prinesla tudi knjigo avtorice Marije Lovrić Čas in ljudje – Slovenci v Novem Sadu in povedala, da jo je društvo izdalo maja 2013, da je dvojezična (v slovenščini in srbsčini) in je zbirka intervjujev članov društva, ki so objavljeni v glasilu društva od leta 2000, 40 prepričljivih zgodb, kjer so člani govorili o ustanavljanju društva in o svojem življenju in poreklu, kako so prišli v Novi Sad oni ali pa njihovi predniki. Knjiga je vreden dokument, ki v svojem bistvu dokumentira slovenski življenjski v tujem okolju iztrgan iz svojega primarnega okolja prenesen in prilagojen v današnje oziroma tukajšnje prostore in osebne izkušnje omenjenih intervjuvancev. Poleg knjige je predstavila tudi prvo zgoščenko ansambla DS Kredarica, ki so jo gledalci kanala 9 že imeli priložnost

slišati v oddaji, ki je predhodila tej oddaji.

Bilo je pa govora tudi o inštitucijah v Sloveniji in Srbiji, ki uradno pokrivajo, pomagajo in vzpodbujajo ohranjanje večkulturnosti, o velikih naporih, da se v splošni globalizaciji majhne države, v katero spadata tudi Slovenija in Srbija, ne razplinijo in da ne ostane samo spomin na južnoslovanske narode, ki so nekoč tukaj nekaj poskušali.

Temveč, da se dosledno in pomno beleži, dokumentira in spremlja prisotno delovanje vseh družbenih faktorjev v okolju, ki nas obdajajo pa naj so to Slovenci, Srbi, Madžari, Slovaki, Rusini, ali pa tudi njihovi potomci pomešani, saj so le ti rezultat medsebojnih vezi, mešanih zakonov in plod ljubezni, ljubezen in medsebojno spoznavanje, spoštovanje in toleranca pa vodijo naravnost do kulture in izobraževanja, učenja o nekom in nečem novem, neznanem in tujem, to pa so vrednote, ki ne poznajo meja in vsaka multikulturalnost še bolj bogati samo sebe in vse okrog sebe, je dejala Elza Ajduković.

Vsekakor je medijska pozornost zelo pomembna za naše društvo saj potrjuje, da društvo že dalj časa presega svoje okvirje delovanja ne samo navznoter pri svojih članih ampak usmerja vse, ki so aktivni v društvu proti novim izzivom da je kulturna ponudba še bolj transparentna, da so ideje in realizacije še bolj zahtevne. Najvišji cilj pa je vzpostaviti most v vsakem pogledu pa naj je to generacijski, kulturni, nacionalni, glasbeni, turistični, gospodarski ...

Oddajo si lahko ogledate na

www.youtube.com/watch?v=-gnnTYR59Eg

Tudi ob velikonočnih praznikih je TV Kanal 9 naredil še en prispevek o tukajšnjih Slovencih in njihovem življenju. Namreč so obiskali družino Elze Ajduković in se z njo pogovarjali o šegah in navadah ob praznovanju velike noči ter o dobrotah, ki se za ta praznik tradicionalno pripravljajo.

Oddajo si lahko ogledate na

www.kanal9tv.com/uskrs-kod-porodice-ajdukovic/

GOSTOVANJE ANSAMBLA DS KREDARICA NA TV KANAL 9

V prostorih DS Kredarica in sicer ob izdajanju zgoščene igralnega ansambla DS Kredarica v PC Apolo nas je 15. januarja 2014 obiskala televizijska ekipa Kanala 9, ki je posnela pogovor o novi zgoščeni ansambla društva ter je naslednjega dne na svojem programu predvajala oddajo o še enem uspehu našega društva. Od nastanka igralnega ansambla DS Kredarica oz. ustanovitve pred 6 leti, smo jim v društvu nenehno obljubljali, da če bodo pridno delali, jim bomo pomagali, da svoje glasbene dosežke tudi trajno zabeležijo.

Njihovo večletno glasbeno prizadevanje ter večkratna

udeležba na Avsenikovih glasbenih delavnicah v Begunjah v Sloveniji, kjer so izpilili svoj glasbeni slog s podporo Urada Vlade Republike Slovenije v zamejstvu in po svetu ter same Avsenikove delavnice, je s pomočjo najbolj njih samih Milana Bireša, umetniškega vodje ansambla (kitara in vokal), Vladimirja Juzbašića (harmonika), Branka Veselinovića (trobenta), Ninoslava Svijića (trobenta), Darka Horvatića (klarinet), Dražena Tikveše (klarinet), Bogdana Bikickega (klarinet), Ivana Katave (bas kitara), vokalov Katarine Medaković, Helene Bireš in Sare Bireš ter sekretarke društva Silve Martinec, ki je sodelovala

V novosadskih in slovenskih medijih

z njimi glede repertoarja ter tehničnega, besednega, oblikovalnega in celotnega realiziranja nasploh, končno rezultirala z izdajo prve zgoščenke.

O tem so govorili člani ansambla Milan Bireš, Vladimir Juzbašić, Branko Veselinović in sekretarka društva Silva Martinec v intervjuju za Biber (Poper), oddajo, ki se ukvarja s pomembnimi novicami v svetu kulture na TV Kanal 9, ki je dolgoletni medijski partner pri promociji delovanja DS Kredarica za kar smo jim iskreno hvaležni.

Tako so imeli fantje priložnost predstaviti svoj izvajalski opus, kjer so združili dva melosa, slovenski in vojvodinski v eno, vendar strogo spoštujoč vrsto glasbe in ju ločivši v dve združljivi celoti, pa je zato polovica izvedenih pesmi na zgoščenki tipično slovenski, takorekoč gorenjski štih, ki so ga iz narodne izvirne glasbe ponesli v svet predvsem bratje Avsenik in je znan tudi tukaj v Vojvodini ter vojvodinski, lahko bi rekli Zvonko-Bogdanovski ali

Janika-Balaževski štih s primesjo ostalih, ki ga poznajo tudi v Sloveniji pod imenom "starogradski" in ga imajo zelo radi.

Vprašanja so se nizala in vsak od njih je povedal nekaj o svojem prizadevanju v ansamblu, instrumentu, ki ga igra in muziciranju, sekretarka društva je pa razložila zakaj se zgoščenska imenuje Med goro in nižino ter dodala, da je to ravno zaradi skladb, ki so zajete na zgoščenki, malo alpske, malo panonsko-vojvodinske ter na splošno govorila tudi o društvu in ansamblu.

Tekom programa, so se v ozadju slišale tudi skladbe z zgoščenke, ki smo jo širšemu avditoriju prvič predstavili ravno v omenjeni oddaji Kanala 9 iz Novega Sada, kar je navdušilo številne gledalce, ki so se tedne po emitiranju oddaje javljali v DS Kredarica, čestitali za izdajanje zgoščenke ter se zanimali za aktivnosti, delo in življenje društva.

Elza Ajduković in **Silva Martinec**

Tudi prva generacija Slovencev po mami Elzi Ajduković, naša mlada članica Vladimira Ajduković, ki študira v Sloveniji, ima zanimivo zgodbo, kako je iz novosadskega DS Kredarica prišla do študija v Sloveniji.

V tej številki biltena v celoti podajamo intervju z Vladimiro Ajduković, ki ga je z njo za e-časopis Rodna gruda naredila Vesna Vukšinić Zmaić, glavna tajnica Združenja Slovenska izseljenska matica iz Ljubljane. Članek si lahko preberete tudi na:

www.rodnagruda.si/mladi/2014040307560463/

PREKMURŠČINE V LJUBLJANI NE RAZUMEJO

Dvajsetletna Vlatka Ajduković obiskuje drugi letnik Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Je članica Slovenskega društva Kredarica iz Novega Sada, vrsto let je tam obiskovala tudi šolo slovenskega dopolnilnega pouka. Po mami izvira iz Prekmurja in presenečena ugotavlja, da nihče v Ljubljani ne razume prekmurskega dialekta. Ona ga namreč odlično obvlada.

Katere so bistvene razlike med fakultetama v Ljubljani in Novem Sadu?

Mislím, da so v Ljubljani boljši profesorji, več je možnosti

za nadaljevanje študija, drugačno je podajanje snovi. V Novem Sadu preprosto nisem bila zadovoljna z načinom predavanja, zato sem se jih tudi izogibala. Nisem natančno vedela, kako je v Ljubljani, slišala pa sem, da je bolje. Tako sem se odločila poslati vso dokumentacijo, saj nisem vedela, če me bodo sploh sprejeli. S fakultete v Ljubljani sem prejela nadaljnja navodila, katere dokumente moram še poslati, katere prevesti. Odgovor, da sem vpisana in naj pridem, sem dobila šele oktobra. Sama sem želela še premisliti, ali naj res grem, vendar me je mama spodbujala,

da to moram storiti. In sem šla.

Najbrž ti slovenski jezik ne dela težav?

Zaradi jezika res nimam težav. Imam tudi vse informacije, knjige, predavanja so dobra, vaje tudi, asistenti so mladi in pridejo na vaje pripravljeni, vse razložijo... Odlični so!

So na fakulteti v Ljubljani upoštevali predmete iz prvega letnika fakultete v Novem Sadu?

Da, so. Moram opraviti še nekaj diferencialnih izpitov iz prvega letnika, ki so pogoj za tretji letnik. Sicer pa nimam večjih težav. Naredila sem štiri izpite. Kot zahtevnejši predmet »slovi« pravo, za katerega sem si vzela čas, se res učila in ga tudi opravila.

V Novem Sadu si obiskovala pouk slovenskega jezika, ki poteka v okviru Društva Slovencev Kredarica.

V bistvu sem k pouku hodila vrsto let in zamenjala tudi nekaj učiteljic. K Ruth Zlobec, ki še vedno uči, sem prav tako prihajala na ure, vendar se mi je takrat začel že prvi letnik fakultete, zato sem izostajala. Ko pa sem prišla, me je Ruth povabila, naj ji pomagam pri pouku kot neke vrste asistentka pri učencih, ki so bili na začetni stopnji. Ruth je prijazna in topla oseba in na njenih predavanjih je vedno veliko učencev. Več generacij skupaj.

Najbrž ti pridobljeno znanje na dopolnilnem pouku pomaga na predavanjih?

Seveda. Govorim prekmursko in sploh nisem vedela, da je to v Ljubljani taka težava in da tega dialekta nihče ne razume. Vedno sem si mislila, da dobro govorim slovensko. Ampak zdaj vem, da »gučim«! Vsi tukaj mi pravijo, da potrebujejo podnapise za prekmurščino in me vprašujejo, če govorim tudi madžarsko.

Tvoje korenine so torej v Prekmurju?

Tako je, moja mama je iz Martjanec pri Murski Soboti, oče je iz Novega Sada. Mama ima v Murski Soboti še očeta in tri sestre z družinami. Bratranec živi in dela v Ljubljani. Z njim se velikokrat srečava, saj mi to pomaga, sploh če imam domotožje. Sicer pa živim v študentskem domu.

Najprej mi je bilo težko, vendar za vse potrebuješ čas. Zdaj sem se že povsem navadila. Dom je preurejen in nov, res je lepo.

Razmišljaš, da bi po študiju ostala v Ljubljani?

Rada bi šla na izmenjavo študentov prek Erasmus. Velikokrat se vprašujem, kje bom pristala. Zdaj se privajam na življenje v Ljubljani, kar je zagotovo dobra podlaga za naprej. Tudi to je eden od razlogov za odločitev, da grem v Ljubljano. Če namreč tudi med študijem živiš doma, ni priložnosti za samostojnost. Tudi brat, ki v Novem Sadu študira prvi letnik arhitekture, razmišlja, da bi prišel v Ljubljano.

Ali si v Ljubljani spoznala koga iz Novega sada in Srbije?

Spoznala sem dekletko iz Kruševca, ki je v Ljubljano prišla študirat s fantom, vendar nimata sorodstvenih vezi ali korenin v Sloveniji. Z jezikom ima precej težav, zato se bo vpisala na tečaj slovenskega jezika. Spoznala sem tudi nekaj študentov, ki pa so na izmenjavi.

Kako pa ti je všeč življenje v Ljubljani?

Slovenska prestolnica mi je všeč. Opazila pa sem, da so ljudje bolj zadržani. Večina študentov gre za konec tedna domov. V drugem semestru imamo v programu seminarske naloge in zdaj se vidi, da je težava, kdo bo s kom delal. Bo pa to priložnost, da se bomo bolje spoznali. Sama se z nekaj vrstniki družim na fakulteti in zunaj nje.

Za konec tedna grem večkrat k sorodnikom v Prekmurje, domov pa vsake dva meseca oziroma, ko ni izpitov. Prometna povezava med Ljubljano, Beogradom in naprej proti Novem Sadu je dobra. Za zdaj sem načrtovane izpite opravila in upam, da bom šla večkrat lahko v Novi Sad.

Avtor članka in foto: **Vesna Vukšinič Zmaić**

Objavljeno dne: **03. 04. 2014**

www.rodnagrada.si/mladi/2014040307560463/

STANISLAVA CERAJ JATIĆ

(Ljubljana, 1919 – Novi Sad, 2013)

zavedna Slovenka,
prva stalna kostumografka najstarejšega
srbskega teatra – novosadskega
Srbskega narodnega gledališča

KREACIJA SLOVENKE V TREH DEJANJIH

Januarja 2014 smo se za vedno poslovili od Stanislave Ceraj Jatić, dolgoletne članice našega društva in legendarne kostumografke Srbskega narodnega gledališča (Srpsko narodno pozorište) iz Novega Sada. Srbsko narodno gledališče se je poslovilo od svoje dolgoletne sodelavke, kostumografke Stanislave Stane Ceraj Jatić, ki je pustila neizbrisljive sledi in obeležila minula desetletja tega teatra. Pri koncu 2013 je zapustila življenjsko sceno, najstarejši srbski nacionalni teater pa se je od nje poslovil najprej z besedami upravnika Aleksandra Milosavljevića, ki ji je iskreno podal priznanje: "Srbsko narodno gledališče je imelo privilegij, da v njem dela resnična umetnica."

Na to pridno in plodno slovensko ustvarjalko in njeno prebogato in plodno ter še dolgo potem za današnji čas skoraj neverjetno kariero, so se s pieteto spomnili njeni kolegi in spoštovalci pa tudi Društvo Slovencev Kredarica v katerem je bila dolgoletna članica.

V spomin Stanislavi Jatić kostumografki in akademski umetnici je SNP imelo komemoracijo kjer je sodelovalo tudi naše Društvo Slovencev Kredarica, saj je ponosna Slovenka Stanislava Ceraj Jatić, bila tudi dolgoletna članica društva.

V programu, ki je bil namenjen spominu na njeno plodno kariero na področju kostumografije, lahko rečemo pionirskemu delu, ki ga je ona naredila za SNP in gledališko umetnost v Srbiji nasploh, je po želji njenega sina Branislava Jatića, opernega pevcu SNP in tudi člana DS Kredarica, zapel tudi mešani pevski zbor društva slovensko pesem Tam kjer teče bistra Zila.

Ugledni člani in sodelavci so z upravnikom SNP, številnimi javnimi osebnostmi in kulturnimi delavci, skozi besedo, filmski zapis in pripovedovanje o Stani Jatić, prikazali retrospektivo njenega bogatega življenjskega opusa v gledališki umetnosti. V imenu DS Kredarica je prisotne nagovorila tudi Elza Ajduković, predsednica Upravnega odbora z naslednjimi besedami:

Spoštovana družina Jatić, spoštovani prisotni!

V imenu DS Kredarica iz Novega Sada izražam globoko sožalje družini in svojcem ob izgubi naše Stane Jatić. Stanislava je bila aktivna članica najstarejšega društva Slovencev v Srbiji, ki je s svojim strokovnim akademskim znanjem in neizmernim umetniškim talentom veliko prispevala k razvoju kulture in umetnosti nasploh, istočasno pa s svojo kostumografijo in scenskimi projekti oplemenitila tudi prireditve Društva Slovencev Kredarica v Novem Sadu. Po ustanovitvi mešanega pevskega zbora DS Kredarica je oblikovala koncertne obleke za pevke našega zbora in telovnike moškim pevcem, v katere je vpletla slovenske ljudske motive. Za zasluge je dobila tudi zahvale, ki jih je društvo dodelilo ob svoji 10. in 15. obletnici. Intervju s Stanislavo Jatić smo objavili v knjigi Čas in ljudje - Slovenci v Novem Sadu, ki jo je DS Kredarica izdalo lani 2013.

Stana je bila dragocen biser na katerega smo Slovenci tukaj zelo ponosni, saj je svoje slovensko poreklo svobodno in javno izražala izven svoje domovine ter bila s svojim poštenjem, delavnostjo in zagnanostjo vzor vsem Slovincem tukaj, hkrati pa bila tudi ugledna osebnost umetniške in kulturne javnosti Novega Sada, Vojvodine in Srbije. SLAVA JI !

Vtis, ki ne bleedi

Srbsko narodno gledališče je imelo privilegij in čast, da v njem dela resnična umetnica in skromna žena, je povdaril upravnik Srbskega narodnega gledališča Aleksandar Milosavljević, poslavljajoč se od Stane Jatić. Ne samo 233 predstav, samo v SNP, v katerem je delala do upokojitve v sedemdesetih letih 20. stoletja, ampak je tudi po upokojitvi, še naprej kostumografirala Stana Jatić, je navedla Milena Leskovic, ki ji je kot kustosu Gledališkega muzeja bila poverjena skrb o skicah Stane Jatić in kot je rekla, jih je bilo na tisoče, na podlagi katerih je sešito čez 15.000 kostumov.

Stana Jatić je bila, kot je povedala Milena Leskovic, prvi samostojni kostumograf v zgodovini tega teatra. Njen umetniški izraz je bil po besedah kostumografke Jasne Badnjarević, vedno celovit, popoln, bogat in kreativen. Delala je tudi v mnogih naših ostalih gledališčih pa tudi v Seattlu v Ameriki in v Sloveniji v Ljubljani, kjer je tudi rojena.

Osnovno, nižjo srednjo in Žensko obrtniško šolo je končala v Ljubljani. Leta 1938 je odšla v Prago, kjer se je vpisala na Šolo za modne kreatorje, toda po dveh mesecih se je zaradi vojne na Čehoslovaškem vrnila domov. Mojsterski izpit za modno šiviljo je opravila v Ljubljani 1939. Vojna leta je preživela v Sloveniji kot članica Osvobodilne fronte in obveščevalka, konec leta 1947 pa prišla v Beograd, kjer je bila leto kasneje sprejeta na ravno takrat novo ustanovljeno Akademijo uporabnih umetnosti (Oddelek za kostumografijo). Diplomirala je 1952. v razredu Milice Babić. Na predlog Akademije je angažirana v Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu za prvo stalno kostumografko, 25. avgusta 1952 in tu je ostala vse do upokojitve 1. septembra 1970. Samo v Srbskem narodnem gledališču je v obdobju od 1952 do 1997 kreirala kostume za 236 predstav, gostovala pa tudi v drugih gledališčih: v Beogradu, Subotici, Zrenjaninu, Somboru, Vršču, Titogradu (Podgorici), Šabcu, Osijeku, Mariboru, Ljubljani, pa tudi v Seattlu državi Washington v ZDA. Na podlagi njenih skic je sešito več kot 15.000 različnih kostumov. Predavala je kostumografijo v novosadski Šoli za uporabno umetnost, se ukvarjala z izdelovanjem spominkov, okraševala je vaze in krožnike z ornamenti in izdelovala lesene punčke v narodnih nošah. Avtor je kostumov za film *Izbiračica (Izbirčnica)* po Kostu Trifkoviću (1961), napisala je *Kratek pregled istorije kostima (Kratek pregled zgodovine kostumov)*, ki služi kot priročnik za opravljanje strokovnih izpitov. Bila je član Udrženja primenjenih umetnika Srbije (Združenja uporabnih umetnikov) od 1953, UPIDIV-a (Združenje likovnih umetnikov uporabnih umetnosti in oblikovalcev Vojvodine), pa od 1964. Sodelovala je na številnih kolektivnih razstavah, priredila pa je tudi šest samostojnih. Poleg mnogih odlikovanj, je dobitnica Oktoberske nagrade Novega Sada (1971), Nagrade osvoboditve Vojvodine (1983), nagrade Iskra kulture (1981), Zlate medalje Jovan Đorđević (1987), Zlatega spominskega-prstana in povelje SNP-a (1970) in drugih. Stanislava Jatić je od leta 2008 prejela nacionalno pokojnino, ki ga Ministrstvo kulture Republike Srbije podeljuje umetnikom za zaslužno delo na področju kulture.

V listu Pozorište (Gledališče), davnega 1970, ko je

odhajala v pokoj, je prva stalna kostumografka SNP Stana Jatić takole dejala o svoji "obrti": "V drami so igralci zelo raznoliki in individualizirani, pa kostumograf mora vsakega podrobno preštudirati. V operi so vloge bolj tipizirane, ne zahteva se toliko poglobljanja v značaju, ampak se bolj pazi na medsebojni odnos zbora in posameznika-solista, kostumi so tu bolj usmerjeni na vizualni efekt. Pri baletu se kostum mora prilagoditi plesalcu, pa vendar da je kljub temu atraktiven, privlačen" ...

Stanislava Jatić je izdelovala tudi srčkane punčke, ki jih je oblačila v narodne noše ali oprave srednjeveških veleposestnikov. Okraševala je tudi vaze in krožnike z ornamenti, ki se dajo videti na srbskih freskah. In fantastično je vezla. Vendar pa so kostumi bili njena največja ljubezen in strast. V posebni knjigi, ki se danes hrani v Pozorišnem muzeju Vojvodine (Gledališkem muzeju Vojvodine), je vodila zelo natančno statistiko o vsaki predstavi, ki jo je "oblekla": v katerem teatru, kdo je bil režiser, kdaj je izvedena premiera, koliko je narejeno skic in na koncu število sešitih kostumov. In ko se vse to natančno sešteje, je to 326 predstav in več kot 15.000 kostumov!

Legat Stane Jatić je tudi eden od največjih Gledališkega muzeja Vojvodine, odkriva direktor te institucije Zoran Maksimović. Vsebuje 3.300 skic kostumov in kolažev, 250 narodnih nošenj, potem kostum Feme, ki ga je nosila Ljubica Ravasi v Sterijini Pokondireni tikvi-Jari gospe (režija Bore Hanauske, SNP, 1958), potem 20 figur z motivi iz srbskih samostanov, kakor tudi njene beležke. Muzej je do sedaj priredil tri razstave njenih del, verjamejo pa, da bodo kmalu objavili tudi monografijo o Stani Jatić, kot izraz zahvale za vse tisto, kar je naredila za srbsko gledališko umetnost, kakor tudi za sam gledališki muzej.

Stana Jatić je svojo prvo razstavo modernega kostuma priredila že 1938, kot diplomant Ženske obrtniške šole v Ljubljani. Nameravala je v Pragi študirati za modno kreatorko, vendar ji je vojna pokvarila načrte. Šele desetletje kasneje bo nadaljevala šolanje in to na Akademiji

Dalmacija.

uprabnih umetnosti v Beogradu, da bi se takoj po diplomiranju 1952 zaposlila v SNP Novi Sad. "Vrli poznavalci njenih dometov v tej zgodnji fazi ustvarjalnosti so dobronamerno in optimistično trdili, da se je z njenim prihodom v Hišo častnih tradicij začelo obdobje kostumografije, ki se bo pomnilo in bo spoznavno po Stanislavi Ceraj Jatić. In niso se motili", je zapisal pred nekaj leti književnik Mirko

Njene kreacije so bile zagotovo vrhunske: za predstave po Nušiču: Svet, Narodni poslanec, Žalujoča družina, J. Steriji Popoviću Pokondirena tikva - Jara gospa, pa za Trifkovićevo Izbirčnico, Shakespearjev Otello, opere Lachme, Madam Butterfly, Seviljski brivec, balete Labodovo jezero, Zlata ptica ... "Na vsaki skici, kasneje tudi na kostumu, je prisoten njen prefinjen smisel za barve. Hkrati pa vsako skico označujeta tudi osebna opredelitev in namig, človeška figura je najpogosteje v gibanju, neredko pa spoznamo tudi podobo igralca, pevca ali plesalca, ki je kostum nosil", so besede Milene Leskovic, avtorke najzajetnejše razstave skic in kostumov Stane Jatić, prirejene leta 2003.

Sama kostumografka je kvečjemu, na vse pohvale odgovarjala, da se je "samo trudila, da bi ji bili načrti jasni in natančni, tako da krojači ne bi imeli nikakršnih

težav realizirati jih. Toda, če govorimo o kostumski opremi ene predstave, niso pomembni samo krojači. Kostumograf je zadolžen za vse tisto, kar igralec, ki igra na sceni, nosi na sebi. Zato se je moja vloga nanašala tudi na čevljarje, modiske, lasuljare, maskerje".

Še od antičnih časov je znano, da ko se predstava začne, vpliva na prvi gledalčev vtis prav likovni izraz-

rešitev. In ta vtis ne blede, temveč ostaja do konca kot enakopravna komponenta pri vrednotenju gledališkega dela. Zategadelj je delo Stane Jatić *Kratek pregled zgodovine kostuma*, ki ga je 1967 objavila Skupnost poklicnih gledališč Jugoslavije, postal obavezno branje gledališčnikov. "Postopek pri delu na kostumografski opremi predstave je precej dolg, včasih pa tudi zapleten: od branja dela in pogovorov z režiserjem in scenografom do študijskega raziskovanja. Istočasno izdelujem idejne skice potem pa tudi končne načrte kostumov. Na koncu, ko se začne pomerjanje in vaje v kostumih pozorno spremljam, če je treba morda še opraviti kakšne korekture. In pri vsem tem moram paziti na finančno plat, določeno za opremo vsake predstave", je še govorila svoječasno Stana Jatić.

"Vedno skromna in zadržana, nedovtipna osebni samopromociji in publiciteti", jo bo opisal publicist Vlada Popović. In ravno v to smer je ciljal njen apel, ko se je v začetku devetdesetih tudi dokončno umaknila iz teatra: "Sceno je treba prepustiti mlajšim. Za dobro naše kulture in umetnosti, posebno gledališke in likovne. Saj oni so tako sveži, polni znanja, imajo ideje in so spoznavni vsak

po lastnem rokopisu" ...

V tej številki biltena v celoti podajamo intervju s Stanislavo Ceraj Jatić iz biltena Kredarica št. 23 (leto 2006), ki ga je z njo za rubriko *Predstavljamo naše člane* naredila Marija Lovrić. Intervju je objavljen tudi v zbirki intervjujev z novosadskimi Slovenkami in Slovenci, najbolj aktivnimi člani društva, ki so hkrati tudi spoštovane in ugledne osebnosti Novega Sada in širše okolice v knjigi *Čas in ljudje - Slovenci v Novem Sadu*, ki jo je izdalo DS Kredarica leta 2013.

V začetku septembra je naša zelo aktivna članica imela 87. rojstni dan. Z iskrenimi čestitkami sem jo zaradi tega poiskala, da vam jo predstavim.

Stanislava Jatić, akademska slikarka-kostumografinja v Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu od 1952. do 1970. leta, od tedaj pa do 1996 občasno kot gostja - upokojenka tega gledališča.

Bi mi, prosim, povedali nekaj o sebi?

Rojena sem v Ljubljani leta 1919. Osnovno šolo, nižjo gimnazijo in štiriletno Žensko obrtno šolo sem končala 1938 v Ljubljani. Moram poudariti, da je bila Ženska obrtna šola osnova za moj poznejši poklic kostumografinke. Moj mentor na tej šoli je bil profesor in akademski slikar Mirko Šubic, ki me je odkril kot dobro risarko in me usmeril k načrtovanju modelov, kar se je tudi leta 1938 končalo z razstavo mojih načrtov modernih kostumov na koncu šolskega leta na tedanji Tehnični srednji šoli. To jesen sem odšla v Prago (Češka), kjer sem se želela izpopolniti v svoji stroki, ampak mi je vojna preprečila načrte, izgubila sem deset let. Svoj študij sem mogla nadaljevati šele leta 1948 v Beogradu na Akademiji primenjenih umetnosti, kjer sem diplomirala 1952.

Ampak, da se vrnem malo nazaj. Septembra 1938 sem se po treh mesecih iz Prage vrnila domov, ker je Češki grozila nevarnost nemške okupacije. Nisem vedela, kako naprej, pa sem se odločila, da končam enoletno prakso v modnem salonu v Ljubljani. Tako sem decembra leta 1939 opravila mojstrski izpit za modno šiviljo. Izgledi za nadaljno šolanje niso bili nikakršni. Zaposlila sem se v salonu Živke Severjeve. Tedenska plača je tedaj bila 120 dinarjev. Fizično sem izdržala samo nekaj mesecev. Vendar sem se jeseni 1940. leta vpisala na enoletni trgovski tečaj in ko sem ga končala, je Slovenija že bila pod italijansko okupacijo. Kaj pa sedaj? Morala sem si zaslužiti za življenje. Šivala sem znanam in aktivistkam za denar, za živila ali za točke za oskrbovanje. Obenem sem sodelovala v gibanju OF (Osvobodilna fronta) in bila februarja 1945. leta aretirana. Osvoboditev, 9. maja, sem dočakala pretepena, posledice so trajno ostale.

Nova oblast mi je zaupala jeseni 1945 osnutek velike krojaške delavnice AFŽ¹ v Gradišču-Ljubljana, prvega januarja pa me je Ministrstvo industrije in rudarstva postavilo za pogodbeno strokovno učiteljico v ŽOŠ², kjer sem vodila tečaje krojenja za žene. Vzporedno sem

bila postavljena tudi za honorarno strokovno učiteljico v Šoli oblačilne obrti pri Sv. Jakobu. Avgusta 1947 je sledila predstavitev za upravnico Ženske obrtne šole v Idriji (po vojni pripojeno) Slovensko primorje Cona B.

Po odločbi CK³ Slovenije in Ministrstva industrije in rudarstva sem bila 5. decembra 1947 poslana v Beograd na dolžnost referentke za strokovne šole pri Komiteju za šole in znanost FNRJ⁴, kjer sem ostala do 28. februarja 1948. leta. Vedela sem, da se moje kvalifikacije za to mesto, na katerem sem se znašla po spletu okoliščin, niso zadostne. Tedaj se mi je ponudila priložnost, da zaokrožim svoje izobraževanje na Akademiji uporabnih umetnosti na oddelku kostumografije, kjer sem diplomirala 1952. kot štipendistka omenjenega Komiteja. Tako se mi je izpolnila življenska želja, da bo risanje moj poklic.

Kot študentka sem se na Akademiji udeležila treh velikih ekskurzij. S teh potovanj sem zbrala dovolj materiala za štiri velike knjige (fotografije, ornamenti s freske, freskarni motivi). Ves ta material se sedaj nahaja v Gledališkem muzeju v Novem Sadu.

Leta 1952 ni bilo prostega mesta v Ljubljanskih gledališčih, pa sem sprejela ponudbo Srbskega narodnega gledališča⁵, ki je tedaj iskalo kostumografa na Akademiji. V SNP sem načrtovala kostume za igralce v Drami, pevce v Operi in plesalce v Baletu.

Za svoje delo sem prejela več nagrad in priznanj, med katerimi so najpomembnejša Oktobrska nagrada Mesta Novega Sada, 1971. in nagrada Oslobođenja Vojvodine⁶, 1983. Poleg raznih gostovanj doma in v tujini beležim tudi dve gostovanji, eno v Mariboru in drugo v Ljubljani, kar mi je še posebej ljubo.

Leta 1953 so se v Novi Sad preselili tudi moji starši. 1955. leta sem se poročila. Moj sprog Stevan Jatić je bil sekretar Kulturno prosvetne skupnosti Vojvodine, njegovo področje so bila amaterska gledališča naroda in narodnosti Avtonomne pokrajine Vojvodine. Leta 1956 se nama je rodil sin Branislav⁷.

Vaše zveze s slovenstvom?

Moje zveze s Slovenijo so bile vsa leta povsem privatne; sorodniki, znanci, prijatelji in to ob počitnicah.

Kakšne težave ste imeli pri svojem delu?

Težave pri delu bi omenila samo glede obsega dela, ki sem ga opravljala za Opero, Dramo in Balet, kajti premier v eni sezoni je bilo od 10 do 16, vse skupaj je bilo treba opremiti več kot 300 predstav. Moja dolžnost je bila nabava materiala in nadzor realizacije kostumov po načrtih v

delavnicah SNP in udeležba na generalkah.

Mi lahko poveste kakšno zanimivost?

Vprašate za zanimivost? V gledališču je vse zanimivo. Razgovori z režiserji, sodelovanje z igralci, delo v tehniki, kritike, odziv publike.

Zelo pomembna je Vaša pomoč društvu pri pripravah prireditev⁸. Vaši nasveti kot strokovnjakinje so dragoceni. Kaj menite o tem delu?

Pomoč pri pripravi prireditev mi je zadovoljstvo, če s svojimi nasveti pripomorem v realizaciji nastopa društva. Veselim se vsake prireditve, še posebej, če je dobro obiskana.

Dvakrat ste sodelovali na razstavah Slovenija, odkod lepote tvoje⁹, imeli pa ste tudi samostojno razstavo. Kakšne eksponate ste razstavljali? Od kod izvira ta energija?

Razstavljala sem načrte za gledališke kostume za predstave, iz raznih časov in dežel. To so bila zanimiva potovanja skozi čas.

Energija izvira iz neizčrpne ljubezni do ustvarjanja.

Vidimo Vas pri urah slovenskega jezika in takrat smo zelo veseli. Vemo, da bomo poslušali tudi tisto, česar ni v naših knjigah, tisto iz Vašega življenja, ter marsikatero staro lepo slovensko besedo, šego in navado.

Ure slovenskega pouka so sedaj za mene družabno srečanje, kjer se včasih tudi nasmejemo, če kakšno uganemo ob dvojinah in množinah.

Lep dogodek v Vašem življenju?

Najlepši dogodek v mojem življenju je bil sprejem na Akademijo.

Vaš nasvet za dolgo in ustvarjalno življenje?

Disciplina.

Društvo Slovencev Kredarica in Vi. Kaj bi spročili članom društva?

V Društvo Slovencev Kredarica sva se s sinom vključila leta 2000. Od tedaj sem redno prisotna na vseh srečanjih in seveda enkrat na teden obiskujem tudi ure slovenskega jezika, kajti veliko stvari je novih v slovenskem jeziku od tedaj, ko sem zapustila Slovenijo.

Članom društva bi svetovala, da tudi v bodoče negujejo slovensko besedo in druženje.

Tako bogato in plodno življenje gospe Stane Jatić zasluži posebne čestitke in srčne želje, da se še dolgo nadaljuje.

**Elza Ajduković in
Silva Martinec**

¹Antifašistički Front Žena - Antifašistična fronta žensk.

²Ženska obrtna šola.

³Centralni komite Komunistične partije.

⁴Federativna narodna republika Jugoslavija.

⁵Srpsko narodno pozoriše, Novi Sad.

⁶Osvoboditve Vojvodine.

⁷Branislav Jatić – solist, prvak Opere Srbskega narodnega gledališča v Novem Sadu. Uspešno je ostvaril več kot 70 opernih vlog v Srbiji in tujini (Evropa, ZDA, Hong Kong). Prejemnik mednarodnih priznanj za svoje delo.

⁸Nanaša se na prireditve, ki jih organizira Društvo Slovencev Kredarica. Prav tako so bile obleke za ženski del zbora Kredarica, brezrokavniki za moške, kot tudi dve svečani obleki za tedanje dirigentko sešite v krojaški delavnici Srbskega narodnega gledališča po krajih Stanistave Jatić.

⁹Razstava, ki jo od leta 2004 bialno organizira Društvo Slovencev Kredarica. Na razstavah Slovenija, odkod lepote tvoje, društvo predstavlja umetniško ustvarjalnost in dosežke svojih članov tako akademsko kakor tudi amatersko, in sicer slikarstvo, fotografijo, kiparstvo, zbirateljstvo, razne konjičke in podobno. Štirikrat je potekala v avli novosadskega Srbskega narodnega gledališča, leta 2012 je bila v avli Gledališča mladih kot sestavni del proslave 15. obletnice društva. Razstava ima velik pomen pri predstavitvi aktivnosti tukajšnjih Slovencev na področju umetnosti širši javnosti, in kot takšna je edina tovrstna razstava v Srbiji.

POPLAVE IN HUMANOST PEVCEV OBELEŽILE GOSTOVANJE PAZ VINKO VODOPIVEC IZ LJUBLJANE V NOVEM SADU

V soboto 17. maja 2014 je v Novem Sadu v novosadski katedrali Ime Marijino nastopil Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane, ki je bil na tridnevnem gostovanju po Srbiji. DS Kredarica je bilo organizator zadolžen za dva nastopa v Novem Sadu in sicer v novosadski katedrali in v katoliški cerkvi v Petrovaradinu. Gostovanje je bilo načrtovano v okviru manifestacije Noč muzejev.

Na žalost so nekaj ur pred samim nastopom naših gostov, pevcev akademikov iz Ljubljane, odpovedali vse prireditve v Srbiji, saj je naravna nesreča, ki so jo povzročile poplave, zajela tretjino Srbije in zahtevala tudi človeške žrtve vsako minuto ta dan stopnjevala.

Preko radija in televizije so nenehno apelirali za pomoč pri reševanju in so navosadčani množično odhajali na lokacije kjer so pomagali reševati ljudi, živali in imetje od posledic poplav.

Vse to se je dogajalo na ta dan 17. maja 2014, iz minute v minuto smo bili priče kako je vodni naval nosil vse pred sabo, za sabo pa puščal komaj vidna slemena hiš in dimnikov, kjer so še maloprej bili ljudje.

Nič hudega sluteč, kako bo potekal ta najhujši dan, sta Katja Juršič-Huzjan in Elza Ajduković pričakali pevce iz Ljubljane in jim razkazali mesto in okolico vključno s petrovaradinsko trdnjavo potem pa jih tudi sprejeli v prostorih društva in na kratko opisali delovanje pomen in cilje društva, kot so ohranjanje slovenstva, približevanje kulture tukajšnjim Slovencem in ostalim zainteresiranim ter promocija Slovenije nasploh.

Ko so se pevci Primorskega akademskega zbora že pripravljali za prvi nastop, smo izvedeli iz medijev, da so popolnoma vse prireditve za ta večer odpovedane.

Vsem je bilo zelo žal, da ne bodo mogli nastopiti, pa smo se odločili da vseeno tvegamo in jim navkljub prepovedi omogočimo nastop v cerkvi, saj je prvič njihov repertoar resna in klasična glasba, drugič pa so pozvali prisotne da sodelujejo v humanitarnem nastopu in da morebitne prostovoljne prispevke namenimo ljudem, ki so pomoči potrebni in so zaradi poplav ostali brez vsega. Razen tega je vodja zbora tudi izrazil globoko sočutje vsem ki so neposredno ogroženi ali oškodovani zaradi poplav.

Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec je sicer

maloštevilni publiki priredil odličen in zelo čustveno obarvan program, ki so ga v zadnjem trenutku pred

nastopom uskladili z razmerami v Srbiji.

Po koncertu smo se še nekaj časa družili in se pogovarjali z njimi o različnih temah, največ seveda o poplavah, da bi kasneje izvedeli, da naslednji dan ne bo njihovega nastopa v Subotici in da tam ne morejo tvegati, pa so se potem odločili, da se naslednje jutro potem kar vrnejo domov in zaključijo gostovanje.

Vodstvo DS Kredarica se je zahvalilo pevcem iz PAZ Vinko Vodopivec za nastop in sočutje, ki so ga pokazali ter si medsebojno obljubili da bodo vse ponovili v kakšnih bolj srečnih časih.

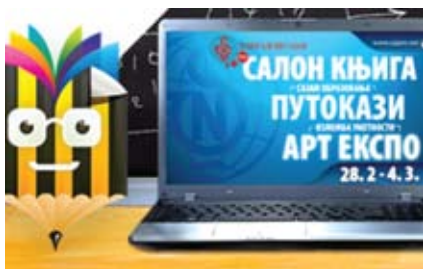

DS Kredarica se zahvaljuje Katji Juršič-Huzjan, ki je koordinirala gostovanje in priskrbela prostor za nastop zbora in namestitev gostov in vsem ostalim, ki so na kakršen koli način pomagali ali dali denarne prispevke za ogrožene od poplav.

Elza Ajduković

DS KREDARICA SE JE PREDSTAVILA NA JUBILEJNEM XX. MEDNARODNEM SALONU KNJIG V NOVEM SADU

Od 26. februarja do 4. marca 2014 je na XX. mednarodnem salonu knjig v Novem Sadu na Novosadskem sejmu že tradicionalno

sodelovalo tudi DS Kredarica iz Novega Sada.

Razstavili smo naše izdelke založništva v slovenskem jeziku: monografijo ob proslavi 10. obletnice društva, Bilten DS Kredarica z monografijo ob proslavi 15. obletnice obstoja društva (2012), knjigo Čas in ljudje - Slovenci v Novem Sadu (2013) avtorice 40 zbranih intervjujev najaktivnejših Slovencev iz DS Kredarica Marije Lovrić ter biltene DS Kredarica. Letos je društvo predstavilo tudi prvo zgoščenko Igralnega ansambla DS Kredarica pod naslovom Med goro in nižino.

V okviru Salona knjig sta hkrati potekala tudi Sejem izobraževanja Putokazi (Kažipotja) in razstava umetnosti Art-expo.

Organizator vseh omenjenih manifestacij je bil Novosadski sejem, otvoritev pa je bila v avli sejma. Ob otvoritvi je pozdravil prisotne Slaviša Grujić, podpredsednik Vlade AP Vojvodine in pokrajinski sekretar za kulturo in javno obveščanje, na Salonu knjig pa je bila tudi dodelitev književne nagrade "Laza Kostić".

V bogatem programu so bile na Salonu knjig organizirane tudi številne manifestacije kot so Dnevi Laze Kostića, program stojnice Pokrajinskega sekretariata za kulturo AP Vojvodine. Na tej stojnici so bili razstavljeni izdelki založništva v jeziku nacionalnih skupnosti, v programu pa številne predstavitve in promocije. Predstavljeni so bili tudi izdelki v več kot desetih jezikih, publikacije DS Kredarice pa so predstavile slovenski jezik.

Na odru Salona knjig je v soboto 1. marca ob 17-17.30 uri bila predstavitev knjige intervjujev najbolj aktivnih Slovencev društva, ki jih je v biltenih društva naredila Marija Lovrić, Čas in ljudje - Slovenci v Novem Sadu, ki jo je izdalo DS Kredarica (2013), finančno pa podprl Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Na predstavitvi so bile tudi Silva Martinec, sekretarka društva, Rut Zlobec, učiteljica dopolnilnega pouka slovenskega jezika v Vojvodini, Katja Juršič Huzjan, članica UO društva ter Elza Ajduković predsednica UO ki so tudi sodelovale na knjigi. Recenzijo knjige so naredili mag. Metka Lokar, Roman Vehovec in Rut Zlobec.

Predstavitve knjige je vodila Silva Martinec, Marija Lovrić pa je govorila o nastanku intervjujev z najbolj aktivnimi člani društva, Rut Zlobec pa se je na kratko

Iz leve proti desni: Elza Ajduković, Marija Lovrić, Rut Zlobec, Silva Martinec

ozrla na svoje začetke pri društvu, govorila o svojem delu kot učiteljica v tujini in o osebnih vtisih, ko je prišla kot učiteljica poučevati v Novi Sad in ostala mesta kjer deluje pouk slovenskega jezika v društvih Slovencev v Srbiji. Omenjena knjiga je v okviru predstavitve na stojnici oz. odru Pokrajinskega sekretariata AP Vojvodine za kulturo in javno obveščanje pobudila veliko zanimanje in kot dvojezična publikacija postala dostopna širšemu avditoriju v Srbiji oz. Sejmu knjig v Beogradu 2013 in Salonu knjig v Novem Sadu 2014.

V okviru promocije se je predstavil tudi ansambel DS Kredarica s svojo prvo zgoščenko Med goro in nižino, ki jo je izdal decembra 2013. Izdajo je omogočili Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, APV – Pokrajinski sekretariat za kulturo in javno obveščanje ter podjetje Eso Tron našega člana Jake Cankarja. Zgoščenska je svojevrstna redkost, saj združuje slovensko in vojvodinsko narodno glasbo, ki jo poslušajo tako Slovenci tukaj in v Sloveniji in seveda tukajšnji Slovenci in ostali v Vojvodini in Srbiji. Ansambel je izvedel nekaj slovenskih narodnih s svoje zgoščenske, kar je pobudilo veliko zanimanje pri vseh obiskovalcih tega salona tudi mimoidočih potem pa še nekaj vojvodinskih za nameček in tako zaokrožil predstavitev prve zgoščenske. Glasbeni nastop je bil zelo uspešen in prisotnim izvalil velik aplavz.

DS Kredarica je z nastopom ansambla tudi zaključilo predstavitev z zahvalo Pokrajinskemu sekretariatu za priložnost, ki smo je deležni, da lahko svoje založniško delovanje prikažemo na tako ugledni manifestaciji. DS

Igralni ansambel DS Kredarica

Kredarica se zahvaljuje tudi vsem svojim sodelavcem, ki so še enkrat svoj prosti čas žrtvovali in pomagali, da predstavitev uspe.

Marija Lovrić

Foto: **Maja Cvejić**

UDELEŽBA DRUŠTVA SLOVENCEV KREDARICA NA HUMANITARNI VEČERJI V ORGANIZACIJI FAKULTETE ZA NARAVOSLOVJE IN MATEMATIKO UNIVERZE V NOVEM SADU, DEPARTMA ZA GEOGRAFIJO, TURIZEM IN HOTELIRSTVO

V četrtek 15. maja 2014 je v prekrasni dvorani turističnega

kompleksa Ribarac na Donavi, Društvo Slovencev Kredarica iz Novega Sada predstavilo svoje dolgoletno delovanje, igralni ansambel Kredarica pa je pod vodstvom vodje Milana Bireša s svojim slovenskim glasbenim repertoarjem popestril omenjeno manifestacijo ter dal svoj prispevek tej humanitarni manifestaciji.

Študenti Departmaja za geografijo, turizem in hotelirstvo so na humanitarni večerji, ki je bila namenjena zbiranju sredstev za oftalmološki otroški oddelek Kliničnega centra Vojvodine v Novem Sadu v okviru predstavitve turističnih destinacij, to pot predstavili Slovenijo in njene naravne, 16 /Kredarica

zgodovinske, kulturne in turistične znamenitosti z večerjo,

ki je predstavila slovenske kulinarske specialitete, ki so jih pripravili tukajšnji študenti hotelirstva pod vodstvom slovenskega hotelskega kompleksa Palast iz Portoroža.

V pestrem programu pod naslovom "Slovenija-lepota koja se ne odbija", ki so ga študentje samostojno pripravili pod vodstvom svojih mentorjev in profesorjev, so v dramskem programu popeljali ugledne goste skozi vse znamenitosti Slovenije in prikazali turistično podobo vključno s programi ponudb zimskega turizma z znanimi slovenskimi smučišči, zdravilišči in toplic s popularnim spa programom, ponudbo morja in jadranskega turizma, slovenskih rek in jezer s športom in rekreacijo, kolesarskih izletov, obiskov vinskih kleti in kmečkega turizma, ogledov slovenskih mest z bogato kulturno, zgodovinsko tradicijo in arhitekturo, kongresnega turizma.

Program je spremljal in obogatil tudi naš igralni ansambl, ki je vse prisotne s tipično slovensko narodno glasbo dobesedno navdušil, baletniki oddelka narodnih plesov baletne šole iz Novega Sada pod mentorstvom prof. Slaviše Đukića pa so se ob glasbi v slovenskih narodnih

nošah tudi zavrteli v ritmu slovenske polke in valčka.

Poleg uglednih govornikov, dekana fakultete, profesorjev, mentorjev, načelnika otroškega oftalmološkega oddelka Kliničnega centra Vojvodine, predstavnice hotela iz Portoroža ter častnega konzula Republike Slovenije v Srbiji Rajka Marića, je ugledne goste v slovenskem jeziku pozdravila tudi Elza Ajduković, predsednica Upravnega odbora DS Kredarica, ki je prisotne seznanila z dolgoletnim uspešnim delovanjem društva in njegovim pomenom pri ohranjanju slovenske kulture in jezika izven matične domovine in promociji Slovenije kot take v tukajšnjem prostoru, bodisi v kulturi, tradiciji, jeziku, glasbi, humanitarnih akcijah in nenazadnje turizmu.

Na prireditvi so bili predstavniki vodstva DS Kredarica, in sicer sekretarka društva Silva Martinec, ki je bila organizatorica, koordinatorka in realizatorica naše

predstavitve, Elza Ajduković predsednica UO, govornica izpred društva ter Milan Bireš s člani igralno-vokalnega ansambla DS Kredarica, zadolžen za glasbeni program. Hvaležni smo tudi Sanji Vučurević, ki je v okviru programa našega društva z omenjenim koreografom in plesalci baletne šole, oddelka za narodne plesove, pomagala pri plesnih točkah in dodatno obogatila program.

Omenjena humanitarna prireditev je svojo misijo uspešno izpolnila, tako glede promocije Slovenije kot tudi glede humanosti, saj je bila odlično obiskana in s tem priskrbela sredstva za pomoč omenjenemu otroškemu oddelku.

DS Kredarica je prav tako tudi tokrat izpolnilo svojo misijo, saj je že samo dejstvo, da je povabljen ter da lahko sodeluje in da svoj prispevek na tako prestižnem dogodku s humanitarnim ciljem, bilo za društvo izredno priznanje in čast, pa ne samo to, ampak tudi potrditev, da uživa velik ugled v tukajšnji javnosti.

Elza Ajduković

MEŠANI ZBOR DS KREDARICA NA HUMANITARNEM KONCERTU HEARTS IN HARMONY

Mednarodni inkluzivni festival pod imenom *Srca v harmoniji (Hearts in Harmony)* je bil od 12. do 14. junija 2014 v Novem Sadu, z osnovnim namenom vključevati otroke z motnjami v razvoju in osebe z invaliditeto v okolje oziroma v družbo. Festival je že četrto organiziralo Združenje občanov *Vera, Ljubezen, Upanje* in zbor *Ison*. Na festivalu, ki je bil letos v sklopu Internacionalnega zborovskega festivala *Evropa Cantat*, je sodelovalo več vokalnih skupin in zborov iz Srbije, regiona in Evrope.

Na podlagi enakih priložnosti za vse, zlasti pa za pripadnike marginaliziranih skupin, oseb z invaliditeto, *Evropa Cantat* skozi takšne projekte promovira inkluzijo kot eno najpomembnejših evropskih vrednot. Z učinkovitim motom, ki ga širi festival *Hearts in Harmony*, pomaga premagovati predsodke in vplivati na upoštevanje razlik med ljudmi in boljše medsebojno razumevanje.

Kot v preteklih letih, se je tudi letos Mešani zbor Društva Slovencev *Kredarica* odzval povabilu organizatorja in nastopil na Velikem koncertu duhovne glasbe in zborov nacionalnih manjšin. Koncert je bil v cerkvi Ime Marijino (novosadska katedrala) 16. junija 2014 in je imel humanitarni zanačaj. Na njem so razen zbora DS *Kredarica*, z *ustreznim* programom nastopili tudi zbori hrvaške, slovaške in rusinske nacionalne skupnosti ter Vokalni studio *Orfelin* pod dirigentskim vodstvom Tamare Petijević. Zbor DS *Kredarica* je pod dirigentsko upravo Dunje Huzjan in spremljavo Jožefa Ritterja na orglah, izvedel dve duhovni skladbi: *Oče naš*, Jožeta Leskovarja in *Ave Marija*, Kamila Mašeka.

Katja Huzjan Juršič

VII. TEKMOVANJE V NORDIJSKI HOJI V ZRENJANINU

Društvo Slovencev Planika iz Zrenjanina je 13. septembra 2014 organiziralo VII. tekmovanje v nordijski hoji, v Babatovu poleg Zrenjanina. Zbralo se je okoli 90 članov slovenskih društev: Triglav iz Subotice, Sava

iz Beograda, Planika iz Zrenjanina, Emona iz Rume ter *Kredarica* iz Novega Sada. Prisotna je bila tudi Mateja Norčič Štamcar, namestnica slovenskega veleposlanika v Beogradu. Tekma se je odvijala na stezi ob reki Tisi, dolžina steze je 10 km, vendar je bila zaradi dežja skrajšana na 5,2 kilometra. Vsi udeleženci, in sicer 51, v konkurenci posameznikov in ekipni konkurenci 7 ekip, je prišlo na cilj. Ekipa DS *Kredarica* (člani: Ljiljana Fijat, Milan Breberina in Ivan Dermanov) je osvojila 3. mesto. Zmagala je ekipa iz Subotice, drugo mesto pa je pripadlo Zrenjaninu. Po končani tekmi je Mateja

Norčič Štamcar skupaj z organizatorji, podelila kolajne in pokale najboljšim, druženje pa se je v dobrem vzdušju nadaljevalo ob kosilu.

Ivan Dermanov
Foto: **Ljiljana Fijat**

PRVI ŠPORTNI DAN ZA MLADE DRUŠTVA SLOVENCEV KREDARICA

Društvo Slovencev Kredarica, oz. njegova mlada člana Nevena Belić in Ivan Belić, ki sta na razpisu zagotovila finančna sredstva od AP Vojvodine – Pokrajinskega sekretariata za šport in mladino, za organizacijo in realizacijo tega športnega dneva, je organiziralo 10. maja prvi Športni dan DS Kredarica. Omenjeni sekretariat je zagotovil sredstva za najem športnega centra in terenov, nakup športnih rekvizitov, majic z napisom omenjenega dogodka in kosilo za udeležence. Namen športnega srečanja je bil da se mladi člani slovenskih društev vsaj enkrat na leto zberejo na prostem v naravi in svežem zraku in skozi športno udejstvovanje negujejo medsebojna poznanstva in poglobljajo stike ter jih posredujejo naprej v svojih društvih promovirajo tako šport kot tudi slovenstvo pri mlajših generacijah Slovencev v tukajšnjem okolju.

Športno-rekreativno poslopje Grand club, opremljeno z igrišči za veliki tenis, odbojko, nogomet, košarko, rokomet, s slačilnicami, tuši in restavracijo se nahaja na obrobju Bačke Palanke in je obdano s prečudovitim parkom pa še v gozdu akacij. Tako je izbrana lokacija za šport in rekreacijo bila zadetek v polno, saj so se vsi udeleženci tudi po tekmovanju in okrepčilu še dolgo družili, pogovarjali in si tudi obljubili da bo to res prvi športni dan in da ne bo tudi zadnji, temveč se bo DS Kredarica in vsi, ki so poskrbeli za odlično organizacijo, kar so pohvalili tudi udeleženci iz ostalih društev tudi v prihodnje potrudili, da športni dan postane tradicionalni in stalni športni dogodek.

V načrtovanih športnih panogah, konkretno v tenisu, odbojki, košarki, nogometu so se pomerili člani rumskega društva Emona, člani zrenjaninskega društva Planika in člani novosadskega društva Kredarica, društva gostitelja in organizatorja. Zbralo se je 25 mladih športnih navdušencev in še nekaj malo starejših, ki se prav tako počutijo dovolj mlado, da so vstric z njimi sodelovali v omenjenih panogah.

Vsi udeleženci so se zbrali v dopoldanskih urah in so po

Na koncu tekmem je sledila podelitev priznanj za udeležbo na tekmovanju, namestniku ambasadorja Milanu Predanu pa zahvala, ker se je ispred Veleposlaništva Republike Slovenije v Srbiji odzval povabilu. Milan Predan se je zahvalil in tudi pozdravil in čestital organizatorjem ter povdaril kako pomembne so tovrstne akcije za mlade Slovence, saj je tudi šport zelo pomembna vez, ki je povezovala rojake tudi v preteklosti in upa, da bo tako tudi v prihodnosti. Zahvalo je prejela tudi učiteljica dopolnilnega pouka slovenskega jezika Rut Zlobec, ki pomaga razvijati odnos do Slovenije ne samo pri pouku, ampak skozi vso njeno delovanje z mladimi in se tudi izven svojih obveznosti veliko udejstvuje in je na voljo društvom pri negovanju slovenstva nasploh, za kar smo ji mi, člani DS Kredarica iskreno hvaležni.

Po končani podelitvi so se vsi udeleženci in organizatorji zbrali na skupnem kosilu in se še dolgo družili, pogovarjali, delali načrte za naslednji športni dan in vse to v prečudovitem zelenem okolju, parku za katerega so vsi večkrat ponovili, da se počutijo kot da so v Sloveniji. In res je bilo tako.

Elza Ajduković

Foto: **Nevena Belić**

Kredarica / 19

uvodnih napotilih ob poldneva najprej igrali tenis, potem odbojko, nato je po kratkem oddihu bila še košarkaška tekma in mali nogomet. Vreme je bilo odlično in kot naročeno za dogodek. Ker je bil najprej cilj tega dogodka, da se mladi družijo in ukvarjajo s športom v naravi, pa šele potem tekmovanje, na koncu smo odločili, da so vsi zmagovalci in da so vsi zmagali.

KAJ SMO DELALI PRI IN OB POUKU SLOVENŠČINE

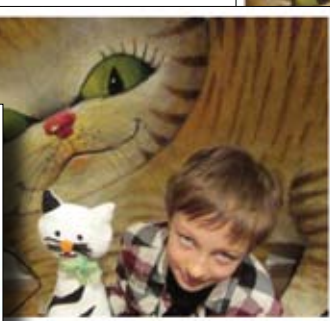
Pridno smo reševali naloge in brali v projektu Naša mala knjižnica

Se družili z vrstniki z OŠ pod Pohorjem ob zgodbah o mucah in z lutko, ki so nam jo poslali ...

Naše (vse) muce :-)

Družili smo se s študentko Samantha iz Slovenije in pri učiteljici Rut pripravljali Prešernove fige za slovenski kulturni praznik

Žive naj vsi narodi ... Tudi na tabli v naši Kredarici

Šola dopolnilnega pouka slovenščine

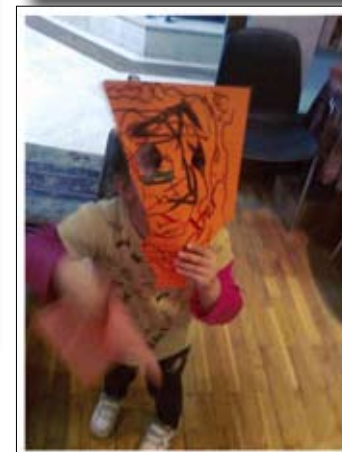
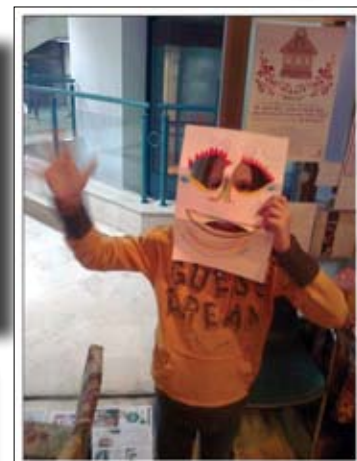
Pekli smo palačinke

Devet žlic moke presejmo kar na roke ... dodamo malo mleka, ščepec soli ...

Tudi k nam je prišel pust širokih ust ...

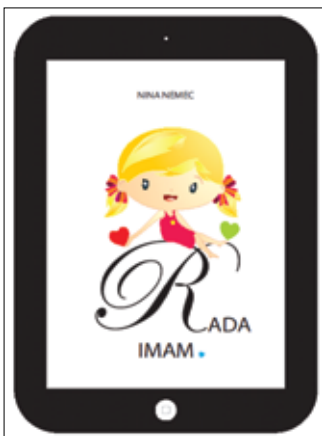
Spoznavali smo pripovedko o kralju Matjažu, si ogledali ledene gradove, ki jih izdelujejo pod Peco in jih tudi sami naredili - iz gline :-)

Udeležili smo e natečaja za prvo slovensko e-knjigo z naslovom RAD-A IMAM (http://www.cacka.eu/sl/igra/pdf/rada_imam.pdf)

- Rad imam krave. Dajejo nam mleko. Matej Konecky, 8 let
- Rad imam zajčka. Hiter je. Kristian Konecky, 11 let
- Rad imam Miki Miško. Zelo je smešna. Marko Cvijetić, 8 let
- Rad imam avtomobile. Lepo se je peljati. David Konecky, 6 let
- Rada imam muce, ker so hitre, prijazne in so različnih barv. Lana Dermanov, 9 let
- Rad imam prometnika. Skrbi za varnost na cesti. Adrian Stajić, 7 let

Na proslavi Prešernovega dne smo zbirali lepe misli na modrih srčkih – NIVEA je za vsak srček podarila 10 centov za štipendiranje otrok v Sloveniji

GREGORJEVO ... ko se ptički ženijo ... PRAZNIK LUČI

V Trzinu vsako leto 12. marca praznujejo gregorjevo. Na ta dan v mesto pride veliko ljudi, starejših, mlajših, veliko otrok. Vsi skupaj se veselijo in jejo dobro domačo hrano. Otroci nastopajo s petjem. Najpomembnejši trenutek je, ko udeleženci položijo obdelan kos lesa ali drugi naravni material (hiško, ladjico, čolniček ...) , na katerem je prižgana svečka, v reko Bistrico. Na ta način pozdravijo sonce in pomlad, saj so dnevi daljši in nekoč obrtniki – čevljarji – pri delu niso več potrebovali luči. Menim, da bi bilo dobro, ko bi tudi pri nas, v Srbiji, slovenska društva organizirala tak dan, da bi se veselili in bili srečni.

Igor Prešeren,
napredna skupina

Slovenska poezija na maratonu v Novem Sadu

V petek, 21.03.2014, ob svetovnem dnevu poezije, je bil v kulturnem centru Novega Sada ob pesniškem maratonu gost mladi slovenski pesnik Uroš Prah, rojen 1988. Študiral je filozofijo in primerjalno književnost, v letu 2012 je objavil zbirko

z naslovom Čezse polzeči, ki je bila zelo odmevna. Je eden od ustanoviteljev knjižnega časopisa »Idiot«, ki med ostalimi piše o književnih dogajanjih v regiji. Zadnja številka »Idiota« je posvečen mladim pesnikom in pisateljem iz bivših dežel SFRJ : Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Srbije. Uroš je na maratonubral svojo poezijo v slovenskem jeziku s prevodom v srbiščino. Poezijo je publika odlično sprejela.

Zapisal: **Bojan Samson**
Prevedel: **Vid Zadnik**

Mladi iščejo korenine svojih staršev

Na Ptuju je skupina osnovnošolcev in dijakov iz Srbije, ki se družijo v tamkajšnjih slovenskih društvih, kjer obiskujejo tudi pouk slovenskega jezika

SLAVICA PIČERKO PEKLAR

“Navdušeni smo, v samo nekaj dneh smo na Ptuju in v okolici spoznali toliko dobrih ljudi, da se bomo ob prvi priložnosti zagotovo vrnili, tudi zato, da spoznamo še neznane lepote vaše dežele,” so včeraj, dan pred vrnitvijo domov, povedali mladi iz slovenskih društev, ki delujejo v Srbiji. “Blizu štiri tisoč Slovencev naj bi nas živelo v Srbiji, kjer deluje več kot deset slovenskih društev, ta pa organizirajo tudi pouk slovenskega jezika in udeleženci tega, osnovnošolci in dijaki, so tokratni udeleženci našega gostovanja na Ptuju. To je že tretja generacija Slovencev v Srbiji, ki si zelo želi navezati stike s slovenskimi vrstniki, pa ne sami potomci Slovencev, tudi med srbskimi šolami in občinami je vsaka povezava s Slovenijo zelo cenjena,” pravi **Rut Zlobec**, učiteljica slovenskega jezika v Novem Sadu, Subotici, Vršču, Gudurici in Rumi.

“Dopolnilni pouk slovenščine je v okviru slovenskih društev po dve uri na teden, srečujemo pa se seveda tudi na številnih dogodkih, ki jih prirejajo v društvih. Teh je vse več in njihovo delovanje je vse bolj odmevno, lepo sprejeto tudi med večinskim prebivalstvom,” pravi Zlobčeva, ki je redno zaposlena v Osnovni šoli Maksa Pleteršnika

24 /Kredarica

Delovanje slovenskih društev vse bolj odmevno

24 /Kredarica

v Pišecah pri Brežicah, a jo je njena matična šola za nekaj let “posodila” slovenskim društvom v Srbiji. “Zelo zanimiva in dobrodošla izkušnja, prva leta sem se kot učiteljica slovenskega jezika vozila iz vojvodinskih mest vse do Niša in na teden prevozila tudi do 1500 kilometrov, zdaj tam poučujemo

t r i učiteljice

slovenskega j e z i k a . Podobno kot jaz deluje tudi **Tatjana Bukvič** iz Osnovne šole Jožeta Moškriča v Ljubljani, ki zdaj dela na območju Beograda in južne Srbije, nadvse dobrodošla je tudi pomoč **Milene Spremo**, v Beogradu

živeče Slovenke,” dodaja Zlobčeva, njeni kolegici pa, da se mladim pri urah slovenščine vse pogosteje pridružujejo tudi starejši. Dopolnilni

pouk slovenskega jezika obiskujejo že triletni otroci, največ je osnovnošolcev in dijakov, z njimi so tudi ljudje, starejši od 70 let. “Ti prihajajo, da se lahko pogovarjajo v domačem jeziku, kakšno besedo so že pozabili, zato pa nas vse spomnijo na kake domače in narečne izraze, v skupinah, ko se nas zbere tudi po 40 in več, pa je vselej zelo živahno, porajajo se nove

ideje o sodelovanju, slovenska društva prirejajo vrsto odmevnih prireditev in ta vez z domačimi kraji se zadnja leta resnično vse bolj krepi,” pravijo učiteljice

Šola dopolnilnega pouka slovenščine

slovenskega jezika. Z njimi je tokrat na Ptujtu tudi Saša Jevtič, ravnatelj Osnovne šole Dragomirja Markoviča iz Kruševca, kjer deset učencev obiskuje dopolnilni pouk slovenskega jezika, šola in občina pa prijateljujeta s Slovenci iz Žalca, Griž in z Vranskega: "Najrazličnejših povezav med nami in Slovenci je vse več, pri nas, v Srbiji, raste kar nekaj sadik potomke Stare trte z mariborskega Lenta, odmevne so kulturne izmenjave in v prihodnosti bo zagotovo večje tudi sodelovanje v gospodarstvu."

Margareta bo plesala v Ljubljani

Tokratni šestdnevni obisk mladih Slovencev iz Srbije so omogočili slovensko ministrstvo za izobraževanje in zavod za šolstvo, ki tudi omogočata pouk slovenskega jezika v okviru slovenskih društev, ter nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji. Mladi so se mudili na Ptujtu in v njegovi okolici. "Učiteljice smo navezale stike s ptujsko gimnazijo ter osnovnima šolama Breg in Dornava. Dijaki in osnovnošolci so naše otroke prvi dan tudi sprejeli na svoje domove, kar je bilo za vse prav posebno doživetje in resnično pristen stik

s kulturo in jezikom, zdaj bivamo v domu Centra šolskih in obšolskih dejavnosti Štrk pri Ptujtu, kjer so za nas pripravili pester animacijski program," dodajajo

učiteljice, ki so bile prijetno presenečene nad gostoljubnostjo Ptujčanov, saj so se lahko brezplačno sprehodili po muzejskih zbirkah in gradu, brezplačno je bilo tudi kopanje v ptujskih termah.

Ana Mihelič, dijakinja Srednje grafične šole iz Beograda, je povedala:

"Moja starša sta Slovenca in moja velika želja je, da pridem študirat v Slovenijo, tudi zato z mlajšo sestro Nino obiskujeva pouk slovenskega jezika pri učiteljici Tatjani, kjer nama je všeč, čeprav je treba v slovensko šolo ob nedeljah dopoldne." Že jeseni pa pride v Ljubljano, na konservatorij za balet in glasbo, **Margareta Grajič**, osmošolka iz Zrenjanina: "Od nekdanj sem govorila, da bom šolanje nadaljevala v Sloveniji, pa še sama nisem verjela, da mi bo to uspelo, zdaj sem opravila sprejemne izpite in se s še večjim elanom učim slovenski jezik."

Povzeto po: **Podravlje**
29. aprila 2014.

TRADICIONALNO SMO PROSLAVILI VELIKONOČNE PRAZNIKE

Velikonočna maša je tudi ob letošnjih velikonočnih praznikih bila v novosadski katedrali oz. cerkvi Ime Marijino v Novem Sadu. Metropolit beograjski nadškof Stanislav Hočevar daruje vsem vernikom članom DS Kredarica božje besede v slovenskem jeziku ob najpomembnejšem prazniku vseh kristjanov in tako že od leta 2001.

Ker je bil Msgr. Stanislav Hočevar zaradi obveznosti v Vatikanu odsoten je imel namesto njega letošnjo velikonočno mašo njegov namestnik duhovnik Lojze Letonja, ki je govoril o velikonočnem prazniku, o vzdušju v družini, o globokih mislih in veri ter vsem prisotnim ponudil besedo tolažbe, upanja in dobrih misli, pevski zbor DS Kredarica pa je z duhovnimi pesmimi še dodatno dočaral občutek vzvišenosti

in blaženosti. DS Kredarica je po končani maši v prostorih društva vse prisotne pogostilo s slovenskimi dobrotami, potem pa skupaj z duhovnikom Lojzetom Letonjo zapeli še nekaj pesmi in se mu iskreno zahvalili za prihod ter dali pozdraviti Msgr. Hočevarja in jim čestitali verski praznik.

DS Kredarica je obema gospodoma iskreno hvaležno hkrati pa tudi ponosno, da lahko svojim vernikom daruje mašo v slovenskem jeziku in da to traja že 13 let.

Elza Ajduković

Znani Slovenci - Brata Ipavec

BENJAMIN IN GUSTAV IPAVEC

po izobrazbi zdravnika, po srcu glasbenika, skladatelja

Benjamin (24. december 1829, Šentjur pri Celju) in Gustav (15. avgust 1831, Šentjur pri Celju) sta bila od otroštva tudi velika prijatelja ne samo brata. Obiskovala sta iste šole, najprej v Šentjurju in Celju, nato v Gradcu, kjer sta tudi maturirala, Benjamin dve leti prej kot Gustav. Tudi zaradi bolezni je Benjamin v Šentjurju počakal, da Gustav maturira, nakar sta se oba hkrati vpisala na višjo medicinsko šolo v Gradcu, kjer sta leta 1854

Leta 2014 zaznamujemo 185 let od rojstva Benjamina Ipavca in 183 let od rojstva njegovega brata Gustava. Brata Ipavec (po nekaterih virih tudi Ipavic) sta bila zdravnika in skladatelja predvsem pa prijatelja. Spomnili se bomo na njuno ustvarjalnost in sled, ki sta ga pustila na slovenstvo.

tudi diplomirala. Za tem sta se oba vpisala še na medicino na Dunaju in leta 1858 tudi promovirala. Benjamin je zaposlitev dobil v Gradcu, kjer je ostal do upokojitve. V letih od 1871 do 1898 je bil tudi primarij otroške bolnišnice. Gustav se je po krajšem bivanju v Budimpešti vrnil v Šentjur, kjer je prevzel očetovo zdravniško prakso. Dolga leta je bil tudi šentjurski župan, soustanovitelj celjske čitalnice, sodelavec mariborske in ptujske čitalnice, Glasbene mladine in revije Novi akordi. Sodeloval je pri nastajanju

mladoslovenskega časnika Slovenski narod, bil pobudnik veličastnega žalskega tabora, vključeval se je tudi v delo Slovenske matice. Leta 1855 je ustanovil mešani pevski zbor, kasneje pa še več društev. Kot član celjskega šolskega sveta in krajevni šolski nadzornik se je zavzemal za napredek šolstva. Po njegovi zaslugi je Šentjur kulturno in gospodarsko hitro napredoval, postal pa je tudi trdnjava slovenske narodne zavesti.

Osnovno glasbeno izobrazbo sta brata Ipavec prinesla že od doma, v Celju sta nadaljevala pri organistu Kopplu in pozneje pri bratih češkega rodu Vaclavu in Františku Fasslu. Benjamin je že v Celju pri 14 letih začel komponirati – ohranila se je skladba valček Popki. Pozneje se je v Gradcu tudi zasebno izpopolnjeval v kompoziciji. Tam sta se brata zblížala z narodno zavednimi Slovenci, združenimi v društvu Slovenija. To društvo je Benjamina tudi izbralo za svojega dirigenta in glasbenega vodjo. Za potrebe društva je začel skladati pesmi na slovenska besedila za narodno budniške zборе, za boljše pevce pa tudi samospeve. Nekateri njegovi samospevi (Nezakonska mati, Ciganka Marija, Menih, Oblaku, Na poljani, Mak žari, Pomladni veter itd.) se še danes uvrščajo med zimzelene melodije slovenske glasbe romantičnega obdobja. Vsega skupaj je uglasbil okoli 70 samospevov in prav v teh je z umetniškega zornega kota tudi najbolj prepričljiv. "Odlikujejo se z bogastvom melodike, barvitim harmonskim stavkom, jasno obliko in občutjem, v katerem je veliko prisrčne domačnosti", je zapisal Danilo Pokorn v Enciklopediji Slovenije. Za razne slovesnosti (npr. ob odkritju spomenika Valentinu Vodniku) je napisal tudi nekaj kantat, z opero Teharski plemiči pa je ustvaril prvo slovensko romantično opero z zgodovinsko snovjo. Med instrumentalnimi skladbami se je kot najboljša kompozicija slovenske čitalniške dobe uveljavila Serenada za godala.

Benjamin Ipavec je bil ves čas tesno povezan s slovenskim glasbenim življenjem, sodeloval je z ljubljansko, celjsko in mariborsko čitalnico, bil ustanovni član Glasbene matice in njen poverjenik za Štajersko. Svoje skladbe je objavljajl v Vrtcu in Glasbeni zori, bil je tudi zelo ploden sodelavec revije Novi akordi. Skupaj z A. Foersterjem in F. Gerbičem spada med vodilno trojico slovenske glasbene romantike. Samospevi so mu prinesli laskavi vzdevek slovenskega Schuberta in z njimi je slovenska vokalna lirika dosegla prvi kakovostni vrh in visoko raven evropskega romantičnega samospeva. Očitno je zelo

dobro poznal slovensko književnost in njene ustvarjalce, tudi mnogo mlajše od njega npr. Otona Župančiča, Josipa Murna Aleksandrova, Alojza Gradnika in druge.

Kot skladatelj je bil Gustav manj plodovit od Benjamina, kar seveda ne preseneča glede na številne obveznosti, ki jih je imel kot oče 10 otrok, kot župan, kot organizator kulturnega in gospodarskega življenja v Šentjurju in na širšem celjskem območju. Podobno kot Benjamin se je tudi Gustav odzival na potrebe svojega časa oziroma slovenskega naroda. Komponiral je priložnostno, razpet med številne obveznosti. Ob redkih samospevih je komponiral predvsem zborovske pesmi, ki jih označujeta preprosta, vendar zelo neposredna in prisrčna melodika ter na ljudsko čustvovanje opt izraz. Kdo ne pozna njegove

skladbe Slovenec sem, ki je nekoč na Štajerskem postala celo neuradna slovenska himna. Komaj kaj manj znane so: Slovensko dekle, Budnica, Planinska roža, Danici, Kje so moje rožice, Le predi, dekle in druge. Nekatere pesmi so ponarodele (Kje so tiste stezice).

Za slovensko stvar sta oba brata večkrat tudi združila svoje ustvarjalne moči. Tako sta skupaj izdala zbirko Pesmarica za kratek čas, ki je prinesla tudi nekoč zelo priljubljeni melodiji Premembe Benjamina Ipavca in Slovenske dežele Gustava Ipavca.

Brata in prijatelja, ki sta tekom življenja bila močno povezana in skupaj ustvarjala, skupaj sta se tudi poslovila od tega sveta pred 105 leti. V začetku leta 1907 je Gustav Ipavec težko zbolel, umrl je 20. avgusta 1908. Šentjurčani so mu priredili velik pogreb. Benjamina je močno prizadela Gustavova smrt in istega leta, točno štiri mesece kasneje, 20. decembra 1908, je v Gradcu preminil tudi sam. Pokopali so ga na šentlenarškem pokopališču.

Povzeto po: <http://www.kam.si>

DS KREDARICA SE ZAHVALJUJE VSEM,
KI SO IMELI POSLUH
ZA SOFINANCIRANJE AKTIVNOSTI,
ZA DOTACIJE, DARILA IN SODELOVANJE, PA ŠE POSEBEJ:
URADU VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU
MINISTRSTVU ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZDRUŽENJU SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA, LJUBLJANA
AP VOJVODINI – POKRAJINSKEMU SEKRETARIATU
ZA ŠPORT IN MLADINO
AP VOJVODINI – POKRAJINSKEMU SEKRETARIATU
ZA IZOBRAŽEVANJE, UPRAVO IN NACIONALNE SKUPNOSTI
NLB BANKI
RUT ZLOBEC,
UČITELJICI DOPOLNILNEGA POUKA SLOVENŠČINE PRI DS KREDARICA
JAKI CANKARJU IN PODJETJU GANGA DOO, GROSUPLJE ČLANU DRUŠTVA

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Silva Martinec - v.d. urednica; Elza Ajduković - članica, Marija Lovrić - članica. Priprava za tisk: Ivan Dermanov. Tisk: „Tampograf“ Novi Sad. Naklada: 300 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 021/427-106. E-mail: kredarica@teamnet.rs. Rešenjem Sekretariata za informiranje številke: 105-651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002, Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev informiranja. Izhajanje te številke sta finančno omogočila Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
061 . 237 (497 . 113 Нови Сад)
KREDARICA : bilten Društva Slovencev v Novem Sadu /
urednica Silva Martinec . - Let. 1 , št . 1 (marec 2001) - .
- Novi Sad : Društvo Slovencev "Kredarica" , 2001 - .
- Ilustr.; 30 cm

Tromesečno
COBISS.SR-ID 223276807

ISSN 1821-1070